

A photograph of a woman in a red dress walking in a subway tunnel. She is barefoot and carrying a brown bag. The tunnel has a curved ceiling and other people in the distance.

Ta. pati Alisa

Kas būtum,
jei netektum
praeities?

Lisa
Genova

Alma littera

fizinės buklės ji neabejojo gerai bėgiosianti iki septyniasdešimties.

Ant šaligatvių besigrūdantys pėstieji ir sankryžose įstrigę automobiliai trukdė bėgti Harvardo aikšte. Šeštadienį tokiu metu čia būdavo sausakimša, minios žmonių bastydavosi gatvėmis, trepsėdavo sankryžose, kol užsideds žalia šviesa, prie restoranų lūkuriuodavo staliukų, stovėdavo eilėse prie kino teatrų kasų ar sėdėdavo automobiliuose gatvėje laukdami, kol atsilaisvins vieta aikštelėje, nors tai buvo mažai tikėtina. Pirmas dešimt minučių jai reikėdavo susikaupti ir laviruoti, bet kirtusi Memorialo kelią ir pasukusi prie Čarlso upės galėdavo bėgti plačiais žingsniais ir jaustis kaip žuvis vandenyje.

Malonus, giedras vakaras prie Čarlso pritraukė daug žmonių, bet žolėtas plotelis prie upės nebuvo toks sausakimšas kaip Kembridžo gatvės. Nepaisydama nuolatinio bėgikų, šunų su šeiminkais, vaikštinėtojų, riedutininkų, dviratininkų ir moterų, stumiančių kūdikius vežimėliuose, srauto, Alisa, kaip patyręs vairuotojas gerai žinomame kelio ruože, tik miglotai matė, kas vyksta aplink. Bėgdama palei upę ji tesuvokė savo „Nike“ dunkstelėjimą į šaligatvį, derantį su jos alsavimu. Neprisiminė ginčo su Lidija. Nekreipė dėmesio į urzgiantį pilvą. Negalvojo apie Džoną. Tik bėgo.

Kaip visada, grįžusi iki Džono Fidžeraldo Kenedžio parko, dailiai nupjautų vejų telkinėlio, besiribojančio su Memorialo keliu, Alisa liovėsi bėgusi. Galva išsiblaivė, kūnas atsipalaidavo ir atjaunėjo, ji eite patraukė namo. Kenedžio parkas su Harvardo aikšte susisiekė maloniu, suoliukais apstatytu takeliu, nuo „Charleso“ viešbučio vedančiu į Kenedžio vadybos mokyklą.

Takeliui pasibaigus ji sustojo Elioto ir Bretlio gatvių sankirtoje. Jau ruošėsi eiti per gatvę, bet moteris stulbinama jėga griebė ją už rankos ir paklausė:

– Ar šiandien galvojote apie dangų?

Moteris įsmeigė į Alisą skvarbų, tvirtą žvilgsnį. Jos plaukai buvo ilgi, jų spalva ir tekstūra kaip panaudoto puodų šveitiklio, ant krūtinės nešiojo pasikabinusi kortelę su ranka rašytu užrašu: „AMERIKA, ATGAILAUK, GRĖŽKIS NUO NUODĖMĖS PRIE JĖZAUS“. Harvardo aikštėje kas nors nuolat pardavinėdavo Jėzų, bet Alisa niekada iki šiol nebuvo taip tiesiai ir įžūliai užkalbinta.

– Atleiskit, – tarė ji, eismo sraute pastebėjo plyšį ir spruko į kitą gatvės pusę.

Norėjo žingsniuoti toliau, bet sustojo kaip įbesta. Nesusigaudė, kur esanti. Atsigrėžė į gatvę. Moteris plaukais kaip šveitiklis šaligatviu sekė kitą nusidėjėlį. Takelis, viešbutis, parduotuvės, nesuprantamai išdrikusios gatvės. Ji žinojo esanti Harvardo aikštėje, tik nenumanė, kurioje pusėje jos namai.

Alisa pamėgino viską konkrečiai įvardyti. „Harvard Square“ viešbutis, „Eastern Mountain“ sporto prekės, „Dickson Bros“. Technikos įranga, Maunt Oberno gatvė. Jai pažįstamos visos šios vietos – juk šia aikšte vaikščiojo daugiau nei dvidešimt penkerius metus – bet jos kažkodėl netiko prie galvoje esančio žemėlapiu, nurodančio, kur ji gyvena. Juodas ir baltas apskritas ženklas su „T“ raide tiesiai priešais ją nurodė įėjimą į „Red Line“ metro ir požeminių autobusų stotį, bet tokių įėjimų Harvardo aikštėje buvo trys ir Alisa nenučiuokė, kuris iš jų yra šis.

Ėmė dunksėti širdis. Išpylė prakaitas. Ji paaiškino sau, kad padidėjęs pulsas ir prakaitavimas – tai derama organizmo reakcija į bėgimą. Tačiau stovint ant šaligatvio atrodė, kad tai panika.

Ji prisivertė nueiti vieną kvartalą, paskui kitą, regėjos, kad linkstančios kojos gali bet kurią akimirką pasiduoti. „Coop“, „Cardullo’s“, kampinės krautuvėlės, Kembridžo turistų centras kitapus gatvės ir Harvardo kiemas už jo. Alisa paguodė save, kad dar geba skaityti ir atpažinti objektus. Tačiau tai nepadėjo. Stigo bendro vaizdo.

Aplink ją ir pro ją zujo žmonės, automobiliai, autobusai, buvo nepakenčiamai triukšminga. Alisa užsimerkė. Įsiklausė į kraujo pliūpsnius ir širdies tvinksnius užausiuose.

– Meldžiu, kad tai liautųsi, – sušnabždėjo ji.

Atsimerkė. Kaip staiga paveikslas pakriko, taip staiga viskas stojo į vietas. „Coop“, „Cardullo’s“, „Nini’s Corner“, Harvardo kiemas. Ji išsyk suprato prie kampo turinti sukti į kairę ir Masačusetso aveniu drožti į vakarus. Nebesijausdama keistai pasiklydusi už kilometro nuo namų ji lengviau atsikvėpė. Ir vis dėlto buvo keistai pasiklydusi už kilometro nuo namų. Alisa kiek įkabindama ėmė kulniuoti namo.

Ji įsuko į savo gatvę, tykų, medžiais apsodintą gyvenamųjų namų keliuką už poros kvartalų nuo Masačusetso aveniu. Tvirtai žingsniuodama keliuku, matydama namus jautėsi kur kas saugesnė, bet dar ne visai saugi. Įsmeigus akis į laukujes duris, kilnodama kojas ji tikino save, kad įėjus į prieškambarį ir pamačius Džoną įnirtingai banguojanti nerimo jūra atslūgs. Jei tik Džonas bus namie.

– Džonai?

Jis pasirodė ant virtuvės slenksčio, nesiskutęs, akinius užkėlęs ant „pamišusio mokslininko“ plaukų, čiulpdamas raudoną ledinuką, apsvilkęs laimę nešančius pilkus marškinėlius. Jis visą naktį nemiegojo. Kaip ji ir buvo sau žadėjusi, nerimas ėmė slūgti. Tačiau kartu su juo išseko energija ir narsa, ir ji, trapi, išsiilgusi, suglebo jo rankose.

– Ei, jau svarsčiau, kur esi, norėjau ant šaldytuvo palikti raštelį. Kaip sekėsi? – paklausė jis.

– Kur?

– Stanforde.

– A, gerai.

– Kaip Lidija?

Nuoskauda dėl apgavystės su Lidija, dėl to, kad jai grįžus Džono nebuvo namie, visi tie jausmai, kurių bėgiojant pavyko

atsikratyti ir kuriuos paskui išstūmė siaubas dėl nepaaiškina-
mo pasiklydimo, dabar vėl sukilo visu smarkumu.

– Pats žinai, – atkirto ji.

– Susibarėt.

– Moki už jos aktorystės kursus? – metė kaltinimą Alisa.

– O, – pratarė jis raudonai išdažytomis lūpomis čiulpda-
mas likusį ledinuką. – Klausyk, gal galėtume apie tai pasikal-
bėti vėliau? Dabar neturiu tam laiko.

– Turi tam rasti laiko, Džonai. Tu ją išlaikai be mano ži-
nios, kai grįžtu namo, tavęs nėra ir...

– Ir tavęs nebuvo, kai aš parėjau. Kaip pabėgiojai?

Alisa suprato slaptą Džono klausimo prasmę. Jei būtų jo
laukusi, jei būtų paskambinusi, jei nebūtų paklususi savo no-
rui ir išėjusi pabėgioti, paskutinę valandą būtų praleidusi su
juo. Turėjo nusileisti.

– Gerai.

– Atleisk, laukiau, kiek galėjau, bet dabar būtinai turiu
grįžti į laboratoriją. Man kol kas neįtikėtina sekasi, rezulta-
tai įstabūs, bet dar nebaigėme ir prieš ryte pradėdamas dirbti
turiu išanalizuoti skaičius. Namo parėjau tik tavęs pamatyti.

– Mums reikia pasikalbėti dabar.

– Ali, tai jokia ne naujiena. Mes seniai nesutariame dėl Li-
dijos. Negi tai negali palūkėti, kol grįšiu?

– Ne.

– Gal nori eiti kartu? Pasikalbėtume pakeliui.

– Neisiu į darbą, man reikia pabūti namie.

– Reikia dabar pat pasikalbėti, reikia būti namie – tau stai-
ga visko prisireikė. Gal dar kas nors nutiko?

Žodis „prisireikė“ užgavo jautrią vietą. Būti reikalingam
reiškia būti silpnam, priklausomam, nenormaliam. Jos tėvas.
Alisa visą gyvenimą stengėsi nebūti tokia kaip jis.

– Aš tik pervargau.

– Klausyk, turi sumažinti tempą.

– Man ne to reikia.

Džonas luktelėjo, gal Alisa paaiškins plačiau, bet ji tylėjo.

– Klausyk, kuo greičiau išeisiu, tuo greičiau grįšiu. Pailsėk, vėlai vakare būsiu namie.

Jis pabučiavo ją į prakaituotą kaktą ir išėjo pro duris.

Stovėdama prieškamaryje, kur Džonas ją paliko, Alisa pajuto, kad užgriūva emocijos dėl to, ką neseniai patyrė Harvardo aikštėje. Ji atsėdo ant grindų, atsirėmė į vėsią sieną ir įsistebeilijo į rankas ant kelių, lyg šios būtų svetimos. Pasmėgino susikaupti ir nuraminti kvėpavimą, kaip darydavo bėgiodama.

Kelias minutes tik alsavo, kol galiausiai aprimo ir jau galėjo pamėginti susivokti, kas ką tik įvyko. Ji pagalvojo apie Stanforde sakant kalbą pamirštą žodį ir nutrūkusias mėnesines. Atsistojo, įjungė nešiojamąjį kompiuterį ir „Google“ surado „menopauzės simptomus“.

Ekraną užpildė pasibaisėtinas sąrašas: karščio bangos, prakaitavimas naktimis, nemiga, baisus nuovargis, nerimas, svaigulys, širdies ritmo sutrikimai, depresija, dirglumas, nuotaikos svyravimai, orientacijos praradimas, paininga galvoje, atminties spragos.

Orientacijos praradimas, paininga galvoje, atminties spragos. Tinka, tinko, tinko. Ji atsilošė ir pirštais persibraukė juodus garbanotus plaukus. Pažvelgė į nuotraukas visą sieną užimančios sekcijos lentynose: Harvardo diplomų teikimas, juodu su Džonu šoka per vestuves, šeimos portretai su mažais vaikais, per Anos vestuves daryta šeimos nuotrauka. Ji grįžo prie sąrašo kompiuterio ekrane. Tai normalus moters gyvenimo etapas. Milijonai moterų kasdien su tuo susiduria. Gyvybei nepavojinga. Nieko patologiška.

Brūkštelėjo sau raštelį, kad nueitų pas gydytoją patitikrinti. Galbūt reikės pakaitinės estrogenų terapijos. Paskutinį kartą perskaitė simptomų sąrašą. Dirglumas. Nuotaikos svyravimai. Išsiveržęs įtūžis ant Džono. Viskas tinko. Ji patenkinta išjungė kompiuterį.

Alisa dar kurį laiką pasėdėjo temstančiame kambaryje klausydama tylių namų ir kaimynų kepsninių garsų. Įtraukė kepamų mėsainių kvapo. Kažkodėl nebesijautė alkana. Išgėrė multivitaminų su vandeniu, išsikrovė daiktus, perskaitė kelis „The Journal of Cognition“ straipsnius ir atsigulė į lovą.

Po vidurnakčio pagaliau parėjo Džonas. Alisa prabudo jam atsigulus į lovą, bet nesujudėjo, apsimetė mieganti. Turbūt jis pavargęs po bemiegės nakties ir ilgos darbo dienos. Apie Lidią galės pasikalbėti rytą. Ji atsiprašys už tai, kad buvo tokia dirgli ir paniurusi. Džonas uždėjo šiltą ranką jai ant klubo ir pats susirietė pagal moters kūną. Sprandu jusdama jo alsavimą ji kietai įmigo įsitikinusi, kad viskas bus gerai.